

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ได้กล่าวถึงคนพิการว่าเป็นบุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากสภาพของความพิการ ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ จำเป็นที่จะต้องได้รับการช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป โดยให้คนพิการมีสิทธิ์เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ ตลอดจนสวัสดิการ และความช่วยเหลือจากรัฐในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการแพทย์ ด้านการศึกษา อาชีพ และบริการทางสังคม (ราชกิจจานุเบกษา, 2550 ก: 8, 16 - 17) อีกทั้ง พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 มาตรา 20/3 และ 20/4 ให้จัดตั้งศูนย์บริการคนพิการเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยให้ความช่วยเหลือในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การฝึกอาชีพ และการจัดหางานให้แก่คนพิการ ให้ได้รับเครื่องมือ หรืออุปกรณ์ตามความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล และได้รับการดูแลรักษาพยาบาลที่เหมาะสม (ราชกิจจานุเบกษา, 2556: 9) และพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงพระทานแก่คณะกรรมการมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ ในพระบรมราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2517 ความตอนหนึ่งว่า “งานช่วยเหลือคนพิการนี้ ก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะว่าผู้พิการไม่ได้อยากพิการและอยากช่วยตนเอง ถ้าเราไม่ช่วยเขาให้สามารถปฏิบัติงานอะไรเพื่อชีวิต และเศรษฐกิจของครอบครัว จะก่อให้เกิดสิ่งที่ไม่ดีในครอบครัว หนักแก่สังคม ฉะนั้น เป้าหมายที่จะทำก็คือช่วยเขาให้ช่วยตัวเองได้ เพื่อที่จะทำให้เขาสามารถเป็นประโยชน์ต่อสังคม” (มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย, 2560: 1)

จากบทบัญญัติในราชกิจจานุเบกษาและพระราชดำรัสฯ ที่ยกมากล่าวอ้างข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้คนพิการสามารถมีชีวิตอยู่ได้ในสังคม ดำรงชีวิตได้อย่างอิสระ มีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และเสมอภาคกับบุคคลปกติทั่วไป ซึ่งเป็นส่วนช่วยให้คนพิการได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในด้านการให้การศึกษานั้นก็ได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 กำหนดสิทธิทางการศึกษาสำหรับคนพิการ ในมาตรา 5 ระบุไว้ว่า ให้ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือทางความพิการตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เลือกบริการทางการศึกษา สถาบันศึกษา ระบบ และรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น และให้ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดการหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล และมาตรา 8 วรรค 3 ให้สถานศึกษาในทุกสังกัด จัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน ตลอดจนบริการ

เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2551: 3 - 4) สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในด้านการฝึกอาชีพนั้น พระราช บัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 20 (3) ได้กำหนดให้คนพิการ มีสิทธิ์ได้รับการฟื้นฟูศักยภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐาน การคุ้มครองแรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระและบริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีหรือความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของคนพิการ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานประกาศกำหนด (ราชกิจจานุเบกษา, 2550 ข: 16)

โรงเรียนแพร์ปัญญาคุณ จังหวัดแพร์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวง - ศึกษาธิการ เป็นโรงเรียนเฉพาะความพิการ ให้บริการทางด้านการศึกษาแก่นักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และออทิสติก รับนักเรียนประเภทอยู่ประจำที่มีภูมิลำเนาใน 3 จังหวัด ซึ่งได้แก่ จังหวัดแพร์ จังหวัดอุดรดิตถ์ และจังหวัดลำปาง และเนื่องจากนักเรียนในความรับผิดชอบโรงเรียนแพร์ปัญญาคุณ จังหวัดแพร์ เป็นกลุ่มนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลาง ระดับรุนแรง และบางคนอยู่ในระดับรุนแรงมาก และนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามักจะมีปัญหาทางด้านสุขภาพ มีโรคประจำตัว มาแต่กำเนิด ส่งผลต่อพัฒนาการทางด้านการเรียนรู้ มีขีดจำกัดในการเคลื่อนไหว การร่วมกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่น มีข้อมูลสถิติของโรงเรียนที่แสดงภาวะความเจ็บป่วย การพักรักษาตัวที่ไม่มีโอกาสร่วมกิจกรรม และขาดเรียน ทำให้การพัฒนาเด็กนักเรียนกลุ่มนี้จำเป็นต้องเน้นในด้านการพัฒนาสมรรถภาพทางการแพทย์ตามสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็น พัฒนาสมรรถภาพทางการศึกษาให้มีทักษะการดำรงชีวิต ทักษะทางสังคม ทักษะทางการสื่อสาร และพัฒนาสมรรถภาพทางด้านอาชีพให้สามารถมีทักษะทางอาชีพที่สอดคล้องเหมาะสมกับศักยภาพ ความสนใจ ความถนัด ความต้องการของผู้ปกครองของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อให้สามารถช่วยเหลือ และพึ่งพาตนเองได้ไม่เป็นภาระแก่ผู้ปกครอง สังคม และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขอันนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของนักเรียน ซึ่งการบริหารจัดการของโรงเรียนแพร์ปัญญาคุณ จังหวัดแพร์ จะให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผู้ปกครองและหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนใกล้โรงเรียน ด้านการจัดการศึกษาโรงเรียนได้เน้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่เหมาะสมกับนักเรียน การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะความสามารถในด้านต่าง ๆ จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พัฒนานักเรียนเพื่อฝึกประสบการณ์ให้กับนักเรียนทั้งภายในและภายนอกอย่างสม่ำเสมอ

รายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา (Self Assessment Report: SAR) ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนแพร์ปัญญาคุณ จังหวัดแพร์ ได้สรุปผลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา และความต้องการช่วยเหลือ พบว่าจุดที่โรงเรียนควรพัฒนา ในด้านของผู้เรียน ได้แก่ การรู้จักดูแล สุขภาพร่างกายของตนเอง การพัฒนาการพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด การพัฒนาความสามารถในด้าน การใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ การรักการเรียนรู้ สามารถคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตประจำวัน (โรงเรียนแพร์ปัญญาคุณ, 2560 ก: 65) ในด้านกระบวนการบริหารจัดการ พบว่าจุดที่ควรพัฒนา ได้แก่ การประสานสถานประกอบการเพื่อเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพ ให้กับนักเรียนเพิ่มมากขึ้น การประสานเครือข่ายเพื่อรองรับการประกอบอาชีพให้กับนักเรียนเมื่อจบ

การศึกษา และการจัดหาแหล่งเงินทุนในการจัดซื้ออุปกรณ์เพื่อประกอบอาชีพตามถนัดหลังนักเรียน จบการศึกษา ในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าจุดที่ควรพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียนอย่างหลากหลาย สร้างองค์ความรู้ที่ยั่งยืน และนักเรียน ได้ฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมให้ครูสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกระบวนการ จัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียน (โรงเรียนแพระปัญญาคุณ, 2560 ข: 59,62)

ผลการสอบถามความคิดเห็นของครู ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อ สภาพปัจจุบัน ปัญหาของการบริหารงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนแพระปัญญาคุณ จังหวัดแพร่ พบว่า เรื่องที่ต้องได้รับการฟื้นฟูมากที่สุด ได้แก่ การพัฒนาสุขภาพทางกาย และจิตใจ ของนักเรียนแต่ละคน รองลงมาได้แก่ การพัฒนาทางอาชีพ และการพัฒนาทางการศึกษา ตามลำดับ เมื่อแยกวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า การพัฒนาสุขภาพทางกาย และจิตใจ ของนักเรียนแต่ละคน เรื่องที่ต้องได้รับการพัฒนามากที่สุด คือ สุขภาพทางกายของนักเรียน อันได้แก่ การดำเนินงานด้าน งานอนามัยโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพในการดูแลนักเรียนยามเจ็บป่วย และการส่งต่อสถานพยาบาล รองลงมา ได้แก่ การดูแลด้านโภชนาการในโรงเรียนที่มีคุณภาพ การสร้างภูมิคุ้มกันโรคต่าง ๆ ให้กับ นักเรียน และการได้รับการบำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกาย และจิตใจให้นักเรียนมีความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ ในทักษะต่าง ๆ ได้ เป็นต้น ด้านการพัฒนาทางอาชีพ เรื่องที่ต้องได้รับการพัฒนามากที่สุด คือ การฝึกฝน งานอาชีพให้กับนักเรียนตามศักยภาพ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน หรือผู้ปกครอง โดยเฉพาะ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้นักเรียนสามารถพึ่งพาตนเองได้ เมื่อจบการศึกษาออกไป และด้านการพัฒนาทางการศึกษา เรื่องที่ต้องได้รับการพัฒนามากที่สุด คือ การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุ ตามมาตรฐานการศึกษา ทั้งด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการให้บริการด้านการศึกษา การจัดการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การช่วยเหลือตนเอง ทักษะทางสังคม และการสื่อสาร เป็นต้น

จากข้อมูล และความจำเป็นตามที่ได้กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร สถานศึกษา โรงเรียนแพระปัญญาคุณ จังหวัดแพร่ จึงเห็นความสำคัญ และความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถ พึ่งพาตนเองได้โดยไม่เป็นภาระต่อสังคมเมื่อจบการศึกษาออกไป ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะพัฒนา รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโรงเรียนแพระ - ปัญญาคุณ จังหวัดแพร่ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มี ความบกพร่องทางสติปัญญาโรงเรียนแพระปัญญาคุณ จังหวัดแพร่ ให้ดีขึ้น

2. คำถามการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มี ความบกพร่องทางสติปัญญาโรงเรียนแพระปัญญาคุณ จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามของงานวิจัย เพื่อที่จะได้มองเห็นภาพ หรือแนวทางในการดำเนินการวิจัยและพัฒนา ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่อง ทางสติปัญญา โรงเรียนแพระปัญญาคุณ จังหวัดแพร่ เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนแพระปัญญาคุณ จังหวัดแพร่ ที่ดีควรเป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโรงเรียนแพร์ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของโรงเรียนแพร์ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนแพร์ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่

4. ความสำคัญของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนแพร์ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ ทำให้เกิดผลต่อโรงเรียน ผู้เรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้

1. ได้รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนแพร์ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับโรงเรียนการศึกษาพิเศษที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
2. นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนแพร์ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ มีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถพึ่งพาตนเองได้ไม่เป็นภาระต่อผู้อื่น

5. สมมติฐานการวิจัย

คุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโรงเรียนแพร์ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ ในปีการศึกษา 2562 สูงกว่า ปีการศึกษา 2561 (ทดลองใช้ในปีการศึกษา 2562)

6. ขอบเขตของการวิจัย

6.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโรงเรียนแพร์ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ ในครั้งนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหาร
2. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการในโรงเรียน
4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการออกแบบการเรียนการสอน
5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครูการศึกษาพิเศษมืออาชีพ
6. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
7. แนวคิดในการพึ่งพาช่วยเหลือตนเอง
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโรงเรียนแพร์ปัญญาอนุกุล จังหวัดแพร่ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนำไปทดลองใช้ในปีการศึกษา 2562

6.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

6.3.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนแพร์ปัญญาอนุกุล จังหวัดแพร่

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยประกอบด้วย ครู จำนวน 60 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 260 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน ปีการศึกษา 2562 รวมทั้งหมดจำนวน 335 คน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซ์และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2547: 187) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 220 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยจำแนกเป็น ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 155 คน ครู จำนวน 52 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน โดยไม่รวมผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้แทนครู

6.3.2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนแพร์ปัญญาอนุกุล จังหวัดแพร่

ผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์/สังเคราะห์ ใช้เป็นเครื่องในการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

6.3.3 การตรวจสอบรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions)

ผู้ให้ข้อมูล โดยการคัดเลือกกลุ่มผู้ร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 3 กลุ่ม รวมจำนวน 9 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

6.3.4 การทดลองใช้และปรับปรุงรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนแพร์ปัญญาอนุกุล จังหวัดแพร่

ประชากร ประกอบด้วย โรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 19 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน รองผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งหมด จำนวน 171 คน

กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 18 โรงเรียน ใช้วิธีการเลือกอย่างเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นกลุ่มและจำนวนที่เหมาะสม ที่มีความเข้าใจในเรื่องการบริหารโรงเรียนประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 1 คน รองผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6) ระดับชั้นละ 3 คน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดจำนวน 216 คน

6.3.5 การติดตามผลการใช้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนตามรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนแพร์ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่

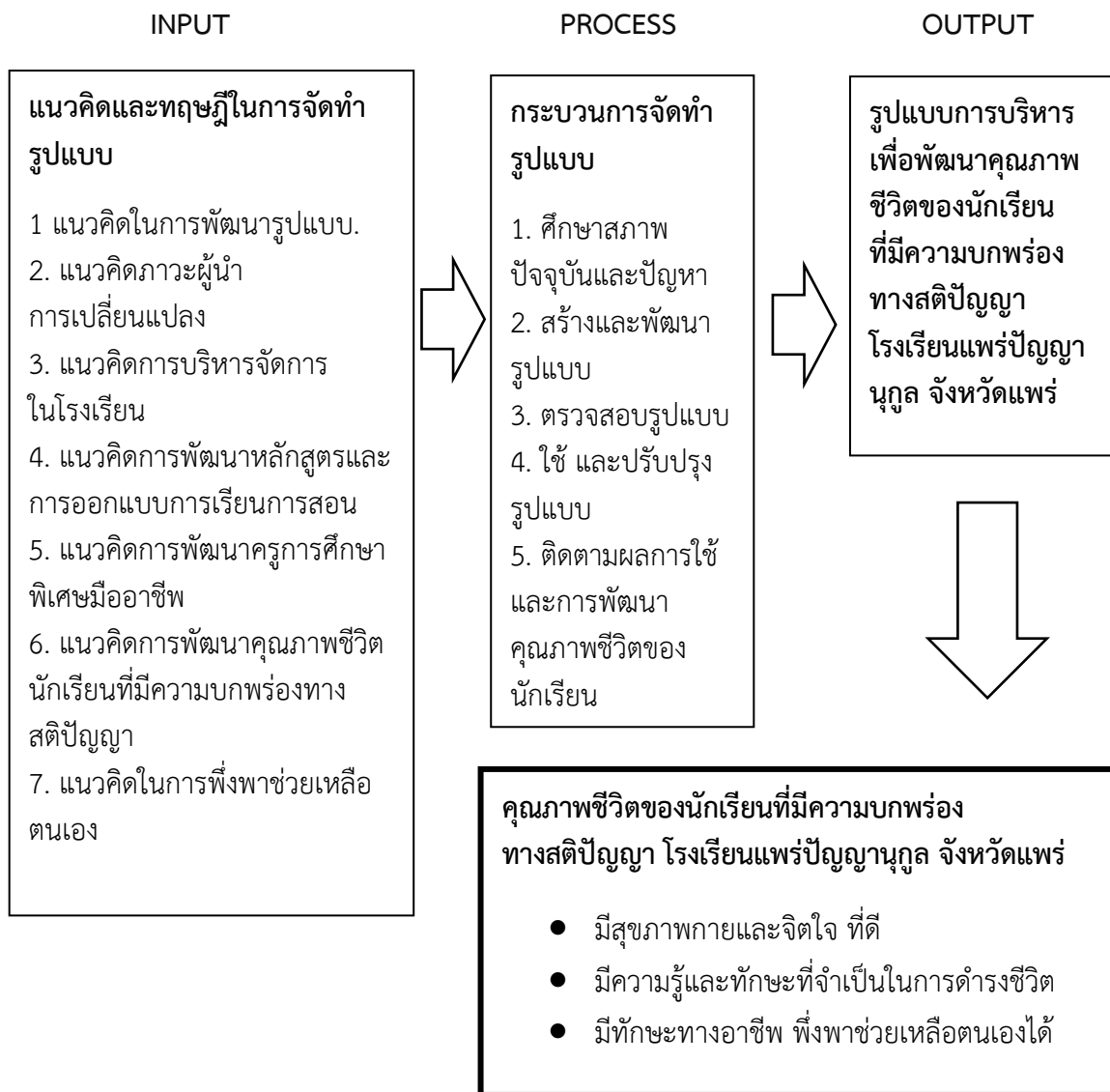
1) สอบถามความคิดเห็นของครู และกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนแพร์ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ ปีการศึกษา 2562

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู ผู้ปกครองนักเรียน และกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โรงเรียนแพร์ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ จำนวน 73 คน

2) เปรียบเทียบผลการสังเกต ประเมินของครูผู้สอน และผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 ที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล ในด้านทักษะอาชีพ และการพึ่งพาช่วยเหลือตนเอง ระหว่างปีการศึกษา 2561 กับปีการศึกษา 2562

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 168 คน และปีการศึกษา 2562 จำนวน 114 คน เนื่องจากเป็นระดับช่วงชั้นที่โรงเรียนได้มีการนำทักษะทางด้านอาชีพไปทดลองใช้ตามแหล่งเรียนรู้ และสถานประกอบการเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านอาชีพให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ชัดเจนกว่าระดับช่วงชั้นอื่น ๆ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนแพร์ปัญญา นุกูล จังหวัดแพร่

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

7.1 รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง วิธีการ หรือแนวทางในการดำเนินงานที่เป็นชุดกระบวนการ 4 ขั้นตอน ที่ประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหาร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา การสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหาร การตรวจสอบรูปแบบการบริหาร การใช้และติดตามผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่สร้าง หรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้ศึกษามา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนแพร์ปัญญาคุณกุล จังหวัดแพร่ ใน 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาสุขภาพทางกายและจิตใจ การพัฒนาทางการศึกษา และการพัฒนาทักษะทางอาชีพ ซึ่งประกอบด้วย ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร การบริหารนโยบาย และแผนพัฒนาโรงเรียน การบริหารทรัพยากร การพัฒนาหลักสูตร และการออกแบบการเรียนการสอน การพัฒนาครูการศึกษาพิเศษมืออาชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และการพึ่งพาช่วยเหลือตนเองของนักเรียน

7.2 คุณภาพชีวิต หมายถึง การมีภาวะความเป็นอยู่ที่ดีมีความสุข มีความพอใจในตนเอง ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา และการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคล ที่เป็นไปตามเป้าหมาย หรือความคาดหวังของตน โดยมีสถานะที่เกิดขึ้นทางจิตใจเป็นดัชนีชี้วัด กล่าวคือ ถ้าเกิดสถานะทางจิตใจเป็นไปตามเป้าหมาย หรือความคาดหวังก็จะรู้สึกได้ถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดี แต่หากเกิดสถานะทางจิตใจไม่เป็นไปตามเป้าหมายหรือที่คาดหวังก็จะรู้สึกได้ถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี

7.3 คุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง การมีสถานะความเป็นอยู่ของนักเรียนโรงเรียนแพร์ปัญญาคุณกุล จังหวัดแพร่ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีสุขภาพทางกายและจิตใจที่ดี มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต และนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 มีทักษะทางอาชีพที่เรียนรู้ สามารถพึ่งพาช่วยเหลือตนเองได้ไม่เป็นภาระต่อผู้ปกครอง และบุคคลอื่น หลังจากได้รับการพัฒนาทางด้านสุขภาพทางกายและจิตใจ ได้รับการพัฒนาทางการศึกษา และได้รับการพัฒนาทางอาชีพ ด้วยรูปแบบการพัฒนาที่สร้างขึ้น และเป็นไปตามความคาดหวัง

7.4 นักเรียนที่บกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง นักเรียนโรงเรียนปัญญาคุณกุล จังหวัดแพร่ ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการประเมินคัดกรองร่วมกันจากครูประจำชั้น ผู้ปกครอง นักสรีรวิทยาชีพ และผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ แล้วมีผลความสามารถทางสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย คือ มีเซวาร์ปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์ของคนปกติ คือ ต่ำกว่า 70 และมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาล่าช้าไม่เป็นไปตามวัย มีปัญหาทางด้านสุขภาพทางกายและจิตใจ ทางด้านการศึกษาในทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และทางทักษะอาชีพ ในการพึ่งพาช่วยเหลือตนเอง

7.5 การพัฒนาสุขภาพทางกายและจิตใจ หมายถึง นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ของโรงเรียนแพร์ปัญญาคุณกุล จังหวัดแพร่ ที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพทางกาย อันได้แก่ ด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย กล้ามเนื้อ การเจ็บป่วย มีปัญหาทางด้านอารมณ์ จิตใจ อันได้แก่ ความเครียด ความก้าวร้าว การซึมเศร้า หวาดกลัว เป็นต้น อันเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ได้รับการดูแลรักษาเบื้องต้นจากงานอนามัยโรงเรียน ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในด้านร่างกายและจิตใจจากนักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด นักธาราบำบัด นักจิตวิทยาคลินิก ของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

7.6 การพัฒนาทางการศึกษา หมายถึง การดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนแพร์ - ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ อย่างมีคุณภาพให้กับนักเรียน โดยการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และการพัฒนาสภาพแวดล้อม ให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน กับสภาพความต้องการจำเป็นของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรู้ ความสามารถในทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของตนเองได้อย่างมีคุณภาพ

7.7 การพัฒนาทักษะอาชีพ หมายถึง การดำเนินการส่งเสริมความรู้ความสามารถทางด้านอาชีพที่นักเรียนถนัด สนใจ เหมาะสมกับสภาพความพิการของนักเรียน หรือความคาดหวังของผู้ปกครอง ของโรงเรียนแพร์ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ ให้กับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 เกิดความตระหนักเห็นความสำคัญของงานอาชีพ และได้ทดลองฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ จากสถานประกอบการ จนเกิดทักษะความชำนาญ สามารถนำไปประกอบอาชีพ หรือการทำงานให้กับตนเองพึ่งพาตนเองได้ ไม่เป็นภาระแก่ผู้อื่นหรือสังคม

7.8 การพึ่งพาช่วยเหลือตนเอง หมายถึง ความสามารถของนักเรียนโรงเรียนแพร์ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ ที่มีความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง การทำกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้เป็นรายบุคคลและร่วมกับผู้อื่น การทำกิจกรรมเพื่อการพัฒนากล้ามเนื้อ การทำกิจกรรมส่งเสริมการทำงาน และการแสดงออกในโอกาสต่าง ๆ ได้ตามเกณฑ์การประเมินของทางโรงเรียน โดยไม่เป็นภาระแก่บุคคลอื่นมากเกินไป รวมทั้งสามารถทำงานให้เกิดความสำเร็จได้ด้วยความสามารถของตน